

پرسشنامه ارزیابی رابطه والد - فرزند فاین و همکاران (PCRS)

هدف: سنجش کیفیت ارتباط والدین و فرزندان

مقیاس پدر

لطفاً جملات زیر را درباره پدرتان کامل کنید:

۱. احساس می کنید چه مدت زمانی را با پدرتان سپری می کنید؟

تقریباً هیچ وقت ۱ ۲ ۳ ۴ ۵ ۶ ۷ مقدار زیاد

۲. آیا احساس می کنید می توانید یک رابطه قوی با پدرتان داشته باشید؟

هرگز ۱ ۲ ۳ ۴ ۵ ۶ ۷ خیلی زیاد

۳. تا چه اندازه به پدرتان اطمینان دارید؟

هرگز ۱ ۲ ۳ ۴ ۵ ۶ ۷ خیلی زیاد

۴. چقدر مطمئن هستید که وقتی با پدرتان راجع به یک مسأله صحبت می کنید، او شما را جدی می گیرد و دست نمی اندازد؟

هرگز ۱ ۲ ۳ ۴ ۵ ۶ ۷ خیلی زیاد

۵. چقدر مطمئن هستید که وقتی مشکلی برای شما پیش می آید، پدرتان به شما کمک می کند؟

هرگز ۱ ۲ ۳ ۴ ۵ ۶ ۷ خیلی زیاد

۶. چقدر به پدرتان احساس نزدیکی می کنید؟

خیلی کم ۱ ۲ ۳ ۴ ۵ ۶ ۷ خیلی زیاد

۷. تا چه اندازه وقتی یک مسأله عاطفی را با پدرتان در میان می گذارید با او راحت هستید؟

هرگز ۱ ۲ ۳ ۴ ۵ ۶ ۷ خیلی زیاد

۸. چقدر با پدرتان در مورد مسئله ای که در مدرسه پیش آمده راحت صحبت می کنید؟

هرگز ۱ ۲ ۳ ۴ ۵ ۶ ۷ خیلی زیاد

۹. تا چه اندازه در مورد نقش دقیق پدرتان که باید در زندگی تان داشته باشید ابهام دارید؟

هرگز ۱ ۲ ۳ ۴ ۵ ۶ ۷ خیلی زیاد

۱۰. چقدر مطمئن هستید که احساسات، افکار و رفتارهای پدرتان را درک می کنید؟

هرگز ۱ ۲ ۳ ۴ ۵ ۶ ۷ خیلی زیاد

۱۱. چقدر به آسانی ضعف های پدر خود را می پذیرید؟

هرگز ۱ ۲ ۳ ۴ ۵ ۶ ۷ خیلی زیاد

۱۲. چقدر فکر می کنید پدرتان بزرگسالی است که زندگی خودش را دارد یا کاملاً پدر شما است؟

به عنوان پدرم به او فکر می کنم ۱ ۲ ۳ ۴ ۵ ۶ ۷ او را یک بزرگسال با زندگی خودش می بینم

۱۳. چقدر از دست پدرتان عصبانی می شوید؟

هرگز ۱ ۲ ۳ ۴ ۵ ۶ ۷ همیشه

۱۴. در مجموع، چقدر از پدرتان دلخور و رنجیده خاطر می شوید؟

هرگز ۱ ۲ ۳ ۴ ۵ ۶ ۷ خیلی زیاد

۱۵. چقدر به خوبی با پدرتان رابطه برقرار می کنید؟

هرگز ۱ ۲ ۳ ۴ ۵ ۶ ۷ خیلی زیاد

۱۶. پدرتان چقدر به خوبی احساسات، افکار و رفتارهای شما را درک می کند؟

هرگز ۱ ۲ ۳ ۴ ۵ ۶ ۷ خیلی زیاد

۱۷. پدرتان چقدر به خوبی به شما گوش می دهد؟

هرگز ۱ ۲ ۳ ۴ ۵ ۶ ۷ خیلی زیاد

۱۸. چقدر از پدرتان مراقبت می کنید؟

هرگز ۱ ۲ ۳ ۴ ۵ ۶ ۷ خیلی زیاد

۱۹. وقتی از خانه دور می شوید، چقدر دلتان برای پدر تنگ می شود؟

هرگز ۱ ۲ ۳ ۴ ۵ ۶ ۷ خیلی زیاد

۲۰. چقدر به پدرتان احترام می گذارید؟

هرگز ۱ ۲ ۳ ۴ ۵ ۶ ۷ خیلی زیاد

۲۱. چقدر برای عقاید پدرتان ارزش قائل هستید؟

هرگز ۱ ۲ ۳ ۴ ۵ ۶ ۷ خیلی زیاد

۲۲. چقدر پدرتان را تحسین می کنید؟

هرگز ۱ ۲ ۳ ۴ ۵ ۶ ۷ خیلی زیاد

۲۳. چقدر دوست دارید شبیه پدرتان شوید؟

هرگز ۱ ۲ ۳ ۴ ۵ ۶ ۷ خیلی زیاد

۲۴. چقدر راضی هستید که سبک زندگی پدرتان را به عنوان سبک زندگی خودتان انتخاب کنید؟

هرگز ۱ ۲ ۳ ۴ ۵ ۶ ۷ خیلی زیاد

• معرفی پرسشنامه:

پرسشنامه ارزیابی رابطه والد - فرزند (PCRS) توسط مارک آ. فاین، جی. آر. مورلند، و اندرو اسچووبل (۱۹۸۳) ساخته شده است که از ۲۴ گویه تشکیل شده است که به منظور سنجش کیفیت ارتباط والدین و فرزندان بکار می رود.

PCRS دو فرم دارد که یکی برای سنجش رابطه فرزند با مادر و دیگری برای سنجش رابطه فرزند با پدر است. هر دو فرم برای پدر و مادر یکسان است، به جز کلمات «پدر» و «مادر» که قابل تغییر است. بنابراین فقط یک فرم در اینجا آورده شده است. اما در فرم های پدر و مادر عامل های مختلفی وجود دارد.

• تعریف:

حفظ ارتباط مثبت بین والدین و نوجوان، می تواند یادگیری نوجوان را درباره ی مسائل مرتبط با شایستگی های اجتماعی تسهیل کند. زیرا، روابط متقابل با خانواده، نوجوان را به سوی اجتماعی شدن سوق می دهد.

• مولفه های پرسشنامه:

مولفه های نسخه پدر

ردیف	خرده مقیاس	سوالات
۱	احساسات مثبت	۱۸-۲۴، ۳، ۱۴
۲	درگیری و آمیختگی پدر	۱۶، ۱۰، ۹، ۶، ۲، ۱
۳	ارتباطات	۱۵-۱۷، ۸، ۷
۴	خشم	۱۳

مولفه های نسخه مادر

ردیف	خرده مقیاس	سوالات
۱	احساسات مثبت	۱۵-۲۳، ۷، ۶، ۱-۳
۲	تنفر / گم گشتگی نقش	۹-۱۴
۳	تعیین هویت	۲۴، ۲۱، ۳، ۱۳
۴	ارتباطات	۱۵-۱۷، ۸، ۷، ۵، ۴

Reverse-scoring negatively worded items (9, 13, and 14)

Factors for the father's version include positive affect (items 3, 14, 18-24), father involvement (items 1, 2, 6, 9, 10, 16), communication (items 7, 8, 15-17), and anger (item 13). Factors for the mother's version include positive affect (items 1-3, 6, 7, 15-23), resentment/role confusion (items 9, 14), identification (items 13, 23, 24), and communication (items 4, 5, 7, 8, 15-17).

• نمره گذاری پرسشنامه:

نمره گذاری پرسشنامه بصورت طیف لیکرت ۷ نقطه ای می باشد. گویه های شماره ۹، ۱۳ و ۱۴ بصورت معکوس نمره گذاری می شوند و سپس نمرات گزینه ها جمع می شوند و بر تعداد گزینه های هر عامل تقسیم می شود (میانگین هر خرده مقیاس). نمره کل، مجموع میانگین خرده مقیاس ها است.

• تحلیل (تفسیر) بر اساس میزان نمره پرسشنامه

بر اساس این روش از تحلیل شما نمره‌های به دست آمده را جمع کرده و سپس بر اساس جدول زیر قضاوت کنید. توجه داشته باشید میزان امتیازهای زیر برای یک پرسشنامه است در صورتی که به طور مثال شما ۱۰ پرسشنامه داشته باشید باید امتیازهای زیر را ضربدر ۱۰ کنید

مثال: حد پایین نمرات پرسشنامه به طریق زیر بدست آمده است

تعداد سوالات پرسشنامه * ۱ = حد پایین نمره

حد پایین نمره	حد متوسط نمرات	حد بالای نمرات
۲۴	۹۶	۱۶۸

امتیازات خود را از ۲۴ عبارت فوق با یکدیگر جمع نمایید. حداقل امتیاز ممکن ۲۴ و حداکثر ۱۶۸ خواهد بود.

نمره بین ۲۴ تا ۴۸ : رابطه والد فرزند ضعیف است.

نمره بین ۴۸ تا ۹۶ : رابطه والد فرزند متوسط است.

نمره بالاتر از ۹۶ : رابطه والد فرزند قوی است .

• روایی و پایایی:

مقیاس رابطه والد - فرزندی با ضرایب آلفای ۰/۸۹ تا ۰/۹۴ برای خرده مقیاسهای مربوط به پدر و نیز آلفای کلی ۰/۹۶ و ضرایب آلفای ۰/۶۱ (هماندسازی) تا ۰/۹۴ برای خرده مقیاسهای مربوط به مادر نیز آلفای کلی ۰/۹۶ همسانی درونی عالی دارد، این ضرایب آلفا را سازندگان مقیاس با اجرای پرسشنامه بر ۲۴۱ دانشجو به دست آورده اند. در پژوهشی که پرهیزگار (۱۳۸۱) انجام داده است ضرایب پایانی محاسبه شده برای پرسشنامه فرم پدر برابر با ۰/۹۳ و برای فرم مادر ۰/۹۲ بوده است که نشان دهنده ی همسانی درونی خوبی است (عراقی، ۱۳۸۷).

PCRS با تمایز بین کودکان خانواده های طلاق و کودکان خانواده های سالم، روایی گروه های شناخته شده و روایی پیش بین خوبی دارد.

• منبع:

- عراقی، یحیی. (۱۳۸۷). بررسی کیفیت رابطه ی والد – فرزندی در دو گروه از دانش آموزان پسر پرخاشگر و غیر پرخاشگر. مطالعات روان شناختی، دانشکده علوم تربیتی و روان شناسی دانشگاه الزهراء (س)، دوره ۴، شماره ۴، زمستان ۱۳۸۷، ص ص ۱۱۳-۱۲۹.
- Fine, M.A. and Schwebel, A. I. (1983). Long-term effects of divorce on parent-child relationships, *Developmental Psychology*, 19, 703-713.